

Ἐκκλησία καί διαδίκτυο

Τὸ διαδίκτυο εἶναι ἓνα νέο ψηφιακὸ πολιτισμικὸ «περιβάλλον» ποὺ καθορίζει πλέον τὴν πορεία τῆς γνώσης καὶ τῆς ἔρευνας, διαμορφώνοντας ἓνα νέο πλαίσιο σκέψης καὶ ἐπικοινωνίας. Πρόκειται γιὰ μίαν «δεύτερη βιομηχανικὴ ἐπανάσταση», ἡ ὁποία δημιουργεῖ νέες προοπτικὲς στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴν τεχνολογία καὶ κυρίως νέες μορφὲς ἐκπαίδευσης, συμβάλλοντας ἔτσι καὶ στὸν καθορισμὸ ἑνὸς καινούριου τρόπου ἀνάπτυξης τῶν κοινωνικῶν ἐπαφῶν καὶ δεσμῶν. Οἱ τεχνολογίες τῆς πληροφορίας εἶναι «νέες» ὄχι ἐπειδὴ εἶναι ἀπλῶς διαφορετικὲς ἀπὸ ὅσες προηγήθηκαν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀλλάζουν σὲ βάθος τὴν ἴδια τὴν ἔννοια τῆς ἀπόκτησης ἐμπειρίας καὶ, ἐν τέλει, τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιλαμβανόμαστε τὴν πραγματικότητα. Ἄν ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ συνοδεύει ποιμαντικὰ τὸν ἄνθρωπο στὴν πορεία του, τὸ διαδίκτυο ἀποτελεῖ, πλέον μὴ ἀναστρέψιμο, ἀναπόσπαστο μέρος αὐτῆς τῆς διαδρομῆς.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ ἀσκήσει μίαν νέα μορφή πολιτισμικῆς διακονίας στὸν σύγχρονο ψηφιακὸ κόσμος, νὰ ἀπευθύνει τὸ θεολογικὸ της μήνυμα καὶ νὰ προσφέρει τίς κατάλληλες ποιμαντικὲς, ἠθικὲς καὶ ἀνθρωπολογικὲς προϋποθέσεις ὡς πρὸς τὴ χρήση τῆς σύγχρονης τεχνολογίας καὶ ἰδιαίτερα σὲ σχέση μὲ τὸν ἀναδυόμενον ψηφιακὸ πολιτισμὸ. Ἄλλωστε, ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἀποδείξει ὅτι μπορεῖ νὰ προσλαμβάνει καὶ νὰ μεταμορφώνει ὁποιοδήποτε ἐργαλεῖο τίθεται στὴν ὑπηρεσία της εἴτε αὐτὸ εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ φιλοσοφία εἴτε ἡ τέχνη καὶ ἡ μουσικὴ, ἡ τεχνολογία καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται σήμερον νὰ παρέμβει καὶ νὰ προκαλέσει μίαν ὀργανικὴ διάδραση ἀνάμεσα σὲ αὐτὴν καὶ στὸν ψηφιακὸ πολιτισμὸ, ἔχοντας ὡς στόχο τὸ ἀνοιγμα αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ στὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου καὶ στὴν αὐθεντικότητά καὶ δημιουργικότητα τῆς Παράδοσός της. Εἶναι θεμελιώδης εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας νὰ μεταφέρει κατάλληλα σὲ κάθε περιβάλλον, ἐπομένως καὶ στὸ διαδικτυακὸ, τὴν πίστη καὶ ἐμπειρία της γιὰ τὸν Θεό, τὸν κόσμος καὶ τὸν ἄνθρωπο. Ἀπαραίτητη, βεβαίως, προϋπόθεση εἶναι ἡ γνώση τοῦ φαινομένου τῆς διαδικτυακῆς κουλτούρας, μὲ τίς δυναμικὲς καὶ τοὺς κινδύνους ποὺ ἐλλοχεύουν. Ὁ τρόπος ἄσκησης τῆς ποιμαντικῆς, ὅπως ἄλλωστε καὶ τῆς ἐκπαίδευσης, δὲν εἶναι ἓνας καὶ μοναδικός. Ὅφειλε νὰ εἶναι πάντοτε ἀνοικτός καὶ εὐέλικτος. Ἐπομένως, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ διαδικτυακός.

Στην Ἐκκλησία δὲν χρειάζεται νὰ φοβόμαστε τίς σύγχρονες τεχνολογικές ἐφαρμογές πού μπαίνουν στή ζωή μας ἀλλά νὰ ἀξιοποιοῦμε τίς θετικές πλευρές της. Στίς ἐφαρμογές τοῦ διαδικτύου ἡ ποιμαντική τῆς Ἐκκλησίας μπορεῖ νὰ ἀκολουθήσει τὴν ὁδὸ τῆς διακριτικῆς ἀποδοχῆς. Ἡ «Διαδικτυακὴ Ποιμαντική» εἶναι πλέον μία πραγματικότητα σήμερα, καὶ οἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἔχουν μία ποικιλόμορφη παρουσία καὶ μαρτυρία στὸν κόσμον τοῦ διαδικτύου.

Ἐπὶ τοῦ ὅτι ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ ἀρνητικές ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴ ραγδαία ἐξάπλωση τοῦ διαδικτύου ὅπως: ἡ ἀπομόνωση καὶ γενικότερα οἱ ψυχικὲς ἐπιπτώσεις τῆς χρήσης τοῦ διαδικτύου, στὸ ὅποιο ὑπάρχει ἐπικοινωνία, ἀλλὰ ὄχι αὐθεντικὴ καὶ συγκεκριμένη σχέση προσώπων, τὸ γεγονός ὅτι δὲν προστατεύονται ἐπαρκῶς τὰ προσωπικὰ δεδομένα τοῦ χρήστη, ἡ προώθηση ἑνὸς ἐνιαίου προτύπου ζωῆς καὶ πολιτισμοῦ, πού ὄχι μόνο δὲν σέβεται ἀλλὰ καταργεῖ τίς τοπικὲς παραδόσεις, ἡ ἐμπορικὴ ἐκμετάλλευση τῶν γνώσεων, πού ἐπιτυγχάνονται ἀπὸ τίς ἐπιστημονικὲς ἐξελίξεις καὶ προβάλλονται στὸ διαδίκτυο, οἱ κίνδυνοι ἀπὸ τίς λανθασμένες πληροφορίες, πού χωρὶς κανέναν ἀπολύτως ἔλεγχο εἶναι δυνατόν νὰ καταχωρηθοῦν σὲ διάφορες ἰσοσελίδες, ἡ ἀρνητικὴ διαχείριση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων καὶ ἡ ἀπόσπασή τους ἀπὸ τὸ παιχνίδι καὶ τίς παραδοσιακὲς ἐνασχολήσεις τῆς ἡλικίας τους, καὶ τέλος οἱ παραβατικὲς συμπεριφορὲς πού διαρκῶς διαπιστώνονται. Τὸ ἀσφαλὲς διαδίκτυο, ἰδιαιτέρα γιὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους, προϋποθέτει τὴ σωστὴ γνώση τῶν ὅρων καὶ τῶν ὁρίων, τῆς εὐθύνης καὶ τῆς αὐτοσυνειδησίας, τῆς ἀπόλυτης βεβαιότητας ὅτι δὲν μπορεῖ τίποτα στὸν κόσμον αὐτὸ νὰ ὑποκαταστήσει τὴ ζωντανὴ σχέση μεταξὺ συγκεκριμένων ἀνθρώπων. Βασικὸς στόχος χρειάζεται νὰ εἶναι ἡ ἐκπαίδευση στὸ δημιουργικὸ διαδίκτυο. Στίς «συμπεριφορὲς ἐξάρτησης» τῶν ἐφήβων ἀπὸ τὸ διαδίκτυο, ὁ ρόλος τοῦ σχολείου, τῆς οἰκογένειας καὶ τῆς Ἐκκλησίας μπορεῖ νὰ ἀποβεῖ καθοριστικὸς στὴν πρόληψη καὶ ἀντιμετώπισή τους. Οἱ ἔφηβοι ἀποτελοῦν ὁμάδα «αὐξημένου κινδύνου» στίς συμπεριφορὲς ἐξάρτησης. Χρειαζόμαστε, συνεπῶς, τὴν ἀνάπτυξη μίας διαδικτυακῆς συμβουλευτικῆς ἐκπαίδευσης, πέραν τοῦ σχολείου, ἀπὸ τὴν οἰκογένεια καὶ τὴν Ἐκκλησία.

Στὸν σύγχρονον ψηφιακὸ πολιτισμὸ, ἡ μοναξιά ἀποτελεῖ κυρίαρχο συναισθηματικὸν ἐκείνων πού ἀπομονώνονται γιὰ ὥρες στὸν κυβερνοχώρο - καὶ ἰδιαιτέρα πολλῶν νέων ἀνθρώπων, πού εἶναι παιδιά τῆς σύγχρονης τεχνολογίας - γι' αὐτὸ καὶ ἡ κατάλληλη προβολὴ τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης μπορεῖ νὰ ζεστάνει καρδιές, νὰ καταδείξει ὅτι χρειάζεται νὰ ὑπάρχουν κριτήρια ἐπιλογῆς, νὰ

καλλιεργήσει την αληθινή επικοινωνία, να μιλήσει με τη γλώσσα του καθενός στην καρδιά του καθενός. Κυρίως και πρωτίστως να οδηγήσει τον αποσβλωμένο αλλά και κουρασμένο από τις κατακτήσεις του άνθρωπο σε σχέση ισορροπίας με την κτίση, την τεχνολογία και τον συνάνθρωπο. Έν τέλει, η Έκκλησία δεν χρειάζεται να παρακάμπτει τις προκλήσεις του διαδικτύου, αλλά «πολυμερῶς και πολυτρόπως» να προβάλλει την πίστη και ζωή της για την αλήθεια και την προοπτική του ανθρώπου και του κόσμου, έχοντας ως ποιμαντικό εργαλείο τις νέες τεχνολογίες. Τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων πὸν καθημερινὰ πλοηγοῦνται στὸ ἠλεκτρονικὸ σύμπαν δικαιοῦνται νὰ ψηλαφήσουν τὴν ἐλπίδα, νὰ ἀνακαλύψουν τὰ θαυμαστὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ κυριότερο διακύβευμα τοῦ διαδικτύου παραμένει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος τῆς τεχνολογίας χρειάζεται νὰ μὴ λησμονήσει πρωτίστως τὴν ἀνθρωπιά του, τὴ δίψα γιὰ κοινωνία καὶ σχέση, γιὰ αὐθεντικὴ καὶ γνήσια διαπροσωπικὴ επικοινωνία. Ὁ Θεὸς εἰκονίζεται ρεαλιστικὰ στὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἐνῶ ἡ ὀθόνη τοῦ ὑπολογιστῆ μᾶς ἐμφανίζει μίαν ἐπίπλαστη καὶ κατασκευασμένη πραγματικότητα. Ἡ τεχνολογία ὀφείλει νὰ ὑπηρετεῖ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν ὑποτάσσεται στὴν τεχνολογία. Στὴ χρήση τοῦ διαδικτύου, ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται νὰ μὴ λησμονεῖ ποτὲ ὅτι στὸν κόσμο τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ ὑποκαταστήσει τὴ ζωντανὴ σχέση μετὰ τὸν Θεό, μετὰ τὸν συνάνθρωπο καὶ μετὰ τὴν πραγματικὴ κοινότητα τῆς ζωῆς.

Σταῦρος Γιαγκάζογλου